

El picassià impenitent

Palau i Fabre va dedicar la seva vida de manera obsessiva a estudiar l'obra de Picasso i va deixar un ingent conjunt bibliogràfic sobre el pintor

La passió amb què Josep Palau i Fabre parlava de Picasso, de la persona i de les seves trobades amb el pintor, era llegendària. Era anomenar Picasso i la mirada se li encenia. Els seus ulls, grans i profunds, adquirien una vivor gairebé picassiana, com si les dues ànimes dels creadors es fonguessin en una de sola. Palau i Fabre era un picassià genuí, des de l'amor més profund al geni. Només des d'aquesta posició senten que, malgrat no provenir de l'àmbit acadèmic, dediqués tantes hores de la seva vida a investigar i escriure sobre el pintor, una feina que va mantenir fins al final de la seva vida.

Fa deu anys, quan Palau i Fabre va ser homenatjat al Museu Picasso de Barcelona amb motiu del seu 90è aniversari, un grup de periodistes vam preguntar a l'escriptor què havia significat Picasso a la seva vida. I ell va contestar de manera molt significativa: "Trobar-me a mi mateix". Òbviament, el centenari del poeta no podia deixar de banda aquesta important faceteta en l'obra de Palau i Fabre.

L'escriptor ja reconeix la seva admiració sense límits pel pintor a la primera frase del seu llibre *Estimat Picasso*: "En arribar a París, el desembre del 1945, la meva més gran fallera –la meva dèria– era la de conèixer Picasso. Jo tenia aleshores 28 anys i era encara un il·lús. Durant molt de temps m'he acostat a la vida en una actitud de neòfit. El meu desig de conèixer Picasso era el més cec dels meus impulsos." I afegeix unes frases més endavant: "I encara avui veuria Picasso amb la mateixa il·lusió d'antany."

La primera visita i l'escarlatina

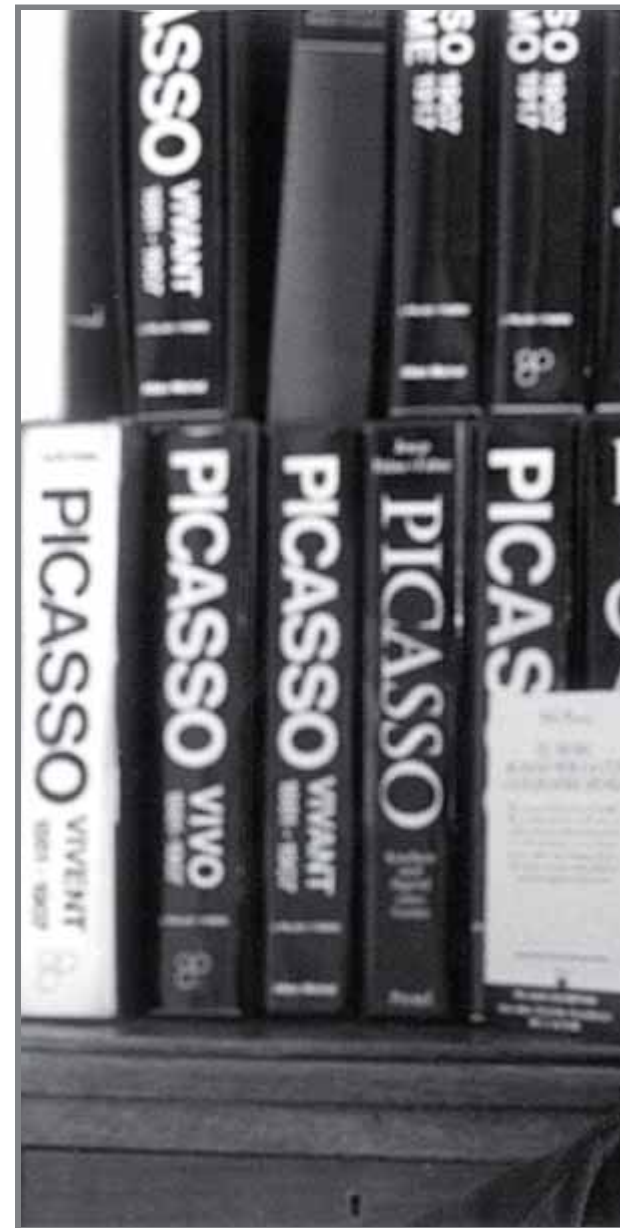
La primera trobada de Palau amb Picasso no va ser fàcil d'aconseguir però finalment un dia de primavera del 1947 el va convidar a visitar l'artista l'escriptor Ferran Ca-

nyameres. El poeta ja havia escrit un llibre sobre el pintor aleshores. L'encontre, però, va estar esquitxat per una circumstància enutjosa: Palau no es trobava gens bé, amb la gola molt adolorida i el cos molt afeblit. Però no era qüestió d'anul·lar una cita que havia costat tant d'assolir. "Era estrany que no ens hàgim conegut abans", van ser les primeres paraules que Picasso va adreçar al jove poeta. "Era com posar-me una catifa sota els peus. Picasso deia això en un català perfectament entenedor. Jo maleïa la meva mala estrella, que m'havia dut allí en un dia tan poc propici, atès que a la meua tímida i apocament natural s'hi afegia, ara, el meu malestar, que no em

Palau reconeixia la seva dèria per Picasso

deixava gaudir plenament d'aquell moment excepcional, que em permetia de tenir la presència d'esperit necessària per a viure'l amb els cinc sentits", recordava Palau. Efectivament, l'endemà de la trobada, el poeta va ser diagnosticat d'escarlatina i va haver d'estar aïllat quaranta dies. "Suposo que no és per haver-me vist a mi!", va exclamar Picasso quan Canyameres li va explicar que Palau estava malalt.

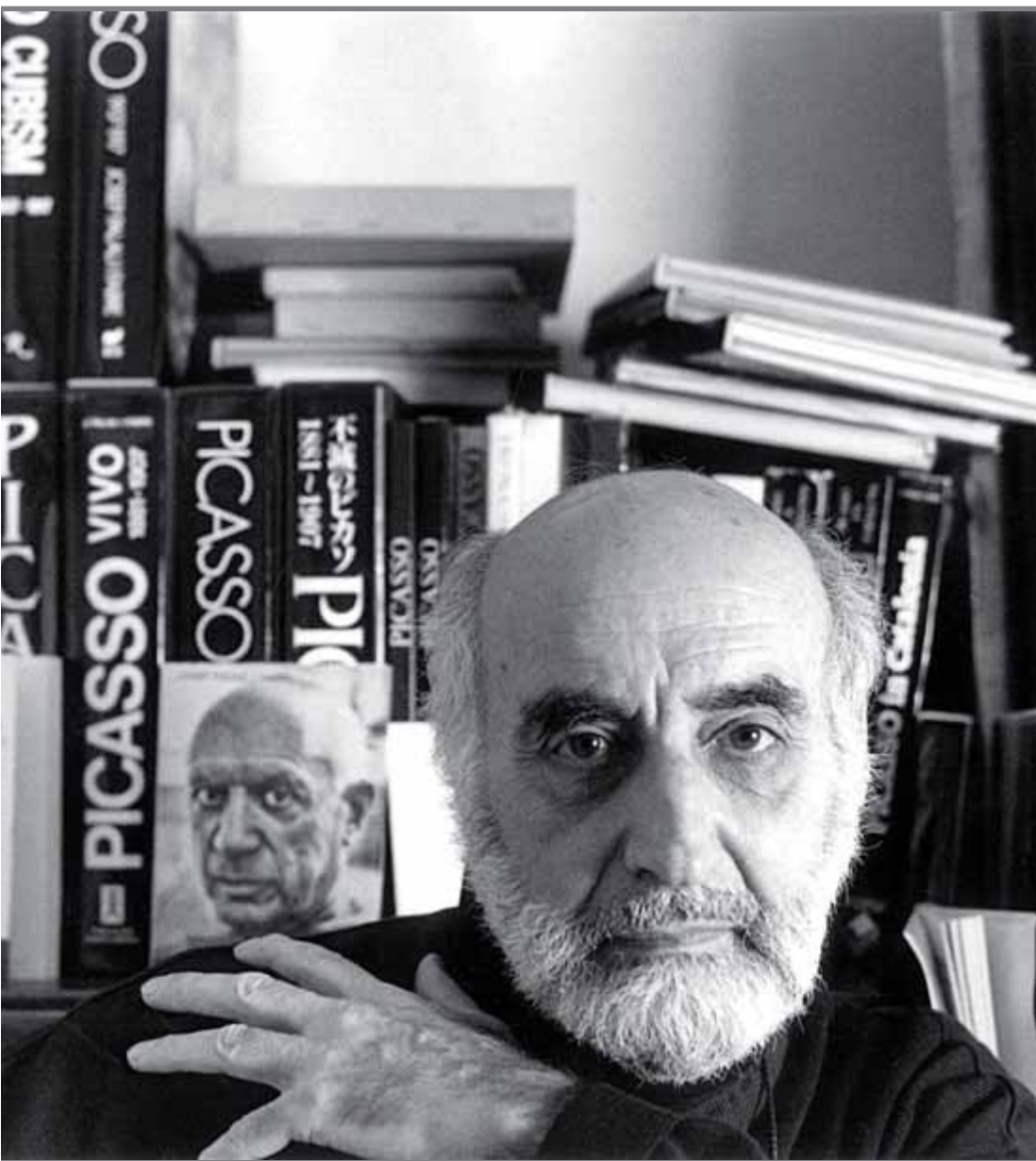
Anècdotes a part, l'obra picassiana de Palau i Fabre és ingent, fins al punt d'estar considerat una de les autoritats mundials en l'obra de Picasso. Cal esmentar per damunt de tot els quatre grans volums de la monografia-biografia sobre el pintor, publicats per La Polígrafa, que arriben fins a

l'època d'execució del *Guernica*. Palau va deixar enllestit el quart volum del projecte, però aquest no es va publicar fins al 2011. Malauradament, l'escriptor no va poder arribar fins al final de la vida del pintor en aquesta monografia, que controlava fins a l'últim detall ja que fins i tot maquetava els volums a mà.

Altres llibres picassians de Palau són, a més d'*Estimat Picasso*, del qual es farà una reedició enguany a cura de Julià Guillamon, *Vides de Picasso* (1946), *Doble assaig sobre Picasso* (1964) i *Picasso a Catalunya* (1966).

Precisament el fet de sempre defensar amb vehemència la catalanitat de Picasso és un dels aspectes que apareixeran en un assaig sobre la relació de Picasso i Palau i Fabre que està preparant la crítica d'art d'El Punt Avui Pilar Parcerisas, que va mantenir una llarga amistat amb l'escriptor. El volum, que apareixerà a la tardor publicat per Comanegra, serà "un retrat de la manera com Palau se sent emmirallat en la figura de Picasso", explica Parcerisas. "Palau, com Picasso, creia que l'erotisme movia l'art i la vida, sobretot en l'aspecte més masculí i viril d'aquesta idea.

Una fundació per conèixer el poeta

Recorda Pilar Parcerisas que Palau i Fabre feia anys que buscava un espai on deixar i es pogués exposar el llegat d'obres d'art –la majoria de Picasso– i l'arxiu documental que acumulava al seu pis de l'Eixample. Es van barallar diverses possibilitats: Tossa de Mar, Vilanova i la Geltrú, Sant Feliu de Guíxols... Finalment, gràcies a un acord amb l'Ajuntament de Caldes d'Estrac, el maig del 2004 es va inaugurar la Fundació Palau, en una casa al centre de la població. L'espai és el segon museu amb més obres de Picasso, després del Museu Picasso de Barcelona.

Evidentment, la Fundació és testimoni de la relació de Palau amb Picasso al llarg de més de vint anys, i d'especial interès és la sala dedicada al pintor malagueny, on s'apleguen els *regals* de Picasso a Palau, la majoria dedicats, però també hi ha obres adquirides. Una de les compres par part de Palau va ser un teatret amb personatges de cartolina que el pintor va fer per a la seva filla Maya. A la fundació també s'exposen obres de Josep Palau Oller, pare del poeta, que també col·leccionava obres d'artistes catalans, una tasca que Palau i Fabre va continuar, i que també s'exhibeixen al petit museu.

Josep Palau i Fabre, davant un prestatge amb les seves obres sobre Picasso
JOAN COROMINAS
SALOM

Això també entronca amb el moment que Palau coneix Picasso als anys quaranta, en ple existencialisme a París”, afegeix. Això acaba esquitxant la poesia eròtica de Palau.

Identificació existencial

A més, per a Parcerisas, Palau veia la pintura de Picasso “com un relat teatral del món” i això impacta en l'obra dramàtica de l'autor. “En tota l'obra de Palau, més que una influència de Picasso, hi ha una identificació existencial, que també es produeix amb Antonin Artaud. Ell, a través de Picasso, s'explicava no només l'art (i sobretot l'art català), sinó també la literatura.”

Mogut per aquesta identificació existencial, Palau i Fabre basteix una investigació al voltant de l'obra de Picasso que ha esdevingut un referent essencial en els estudis picassians. Parcerisas ressalta que l'aportació de Palau i Fabre en aquest sentit és “rigorosa” ja que “en tot moment buscava els detalls”. “Té una manera de treballar que no és llibresca, sinó absolutament empírica. Palau busca d'identificar tot el que apareix a l'obra picassiana: llocs, objectes... I si havia de viatjar a un lloc

concret per un detall d'un quadre, ho feia”, explica Parcerisas.

En aquest sentit, la crítica d'art remarca sobretot el detallisme dels dos primers volums de la monografia de Palau, *Picasso vivent* i *Picasso cubisme*, en què es repassa amb minuciositat els anys de joventut de

Palau defensava la catalanitat del pintor

Picasso a Barcelona i s'identifiquen els paisatges d'Horta de Sant Joan i Cadaqués, per exemple: “Són dos volums que són d'absoluta referència per al Picasso català.” La catalanitat de Picasso va ser un dels temes centrals de l'obra picassiana de Palau i Fabre. “Ha estat l'únic que ha defensat la catalanitat de Picasso a mort. En certa manera, Palau i Fabre creu que el classicisme de Picasso és conseqüència del

noucentisme”, assegura Pilar Parcerisas.

La insistència de Palau i Fabre en la catalanitat de Picasso es materialitza també en obres com *Picasso i els seus amics catalans* (1971), que va ser reeditat el 2006 i en el qual Palau explica l'amistat del pintor amb personatges com Manuel Pallarès, Manolo Hugué, Ramon Casas, Jaume Sabartés, Joan Vidal Ventosa, els germans Junyer Vidal o Antoni Clavé.

La relació de Palau i Fabre amb Picasso també serà el subjecte d'una exposició del centenari centrada en les fotografies de Palau sobre Picasso i altra documentació extreta de l'arxiu de l'escriptor, que ara es troba a la Fundació de Caldes d'Estrac. La mostra, que es veurà primer a l'estiu a la Casal Natal de Picasso a Màlaga i que a l'octubre arribarà a la Fundació Palau, serà “una mirada a l'arxiu sobre Picasso de Palau, un arxiu que he visitat moltes vegades”, explica Víctor Fernández, comissari de l'exposició. A més de les fotografies i del material documental, l'exposició també mostrarà una sèrie d'obres que artistes com Antoni Tàpies, Carles Pazos o Luis Gordillo van fer a partir d'una fotografia de Picasso per Palau. *